

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADovi NA ZASTAVI DOBROVOLJNOG VATROGASNOG DRUŠTVA VARAŽDINSKE TOPLICE

Zasnovano na humanim, kršćanskim temeljima, u obranu života i imetka, prije 150 godina javlja se potreba za organiziranjem u borbi protiv požara - osnivaju se vatrogasna društva. Postojanje vatrogasnih društava je općeprihvaćeno, a zbog svoje masovnosti i potrebe ova društva održala su se i do danas. Svako društvo ima i svoja Pravila, a najveći ponos svakog društva je Zastava, koja se ističe i nosi u svim važnim prigodama. *Vatrogasno društvo Varaždinske Toplice*, osnovano 1889. godine, upravo ima sreću da je taj simbol vatrogastva star 84. godine ostao sačuvan i danas. Međutim, ova prva Zastava društva u lošem je stanju, kako zbog same uporabe, tako i zbog neprimjerenog čuvanja kao i nepovoljnih fizikalno - kemijskih utjecaja, stoga joj je potrebna pomoć konzervatora i restauratora kako bi ostala sačuvana za buduće generacije. Zastava DVĐ-a Varaždinske Toplice datira s početka 20. st. i pravokutnog je oblika. Načinjena je u Zavodu za umjetničko vezenje J. Neškudla, u Ljubljani. Svečana posveta zastave obavljena je 24. i 25. srpnja 1926. godine u Varaždinskim Toplicama.

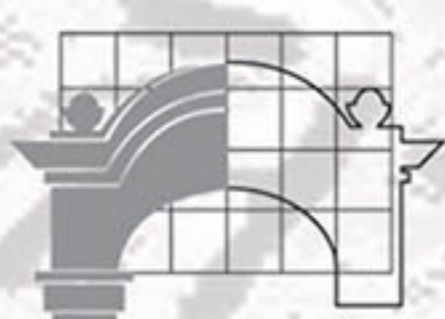
Zastava prije konzervatorsko-restauratorskih radova
Prednja strana

Zastava prije konzervatorsko-restauratorskih radova
Stražnja strana

Opis predmeta:

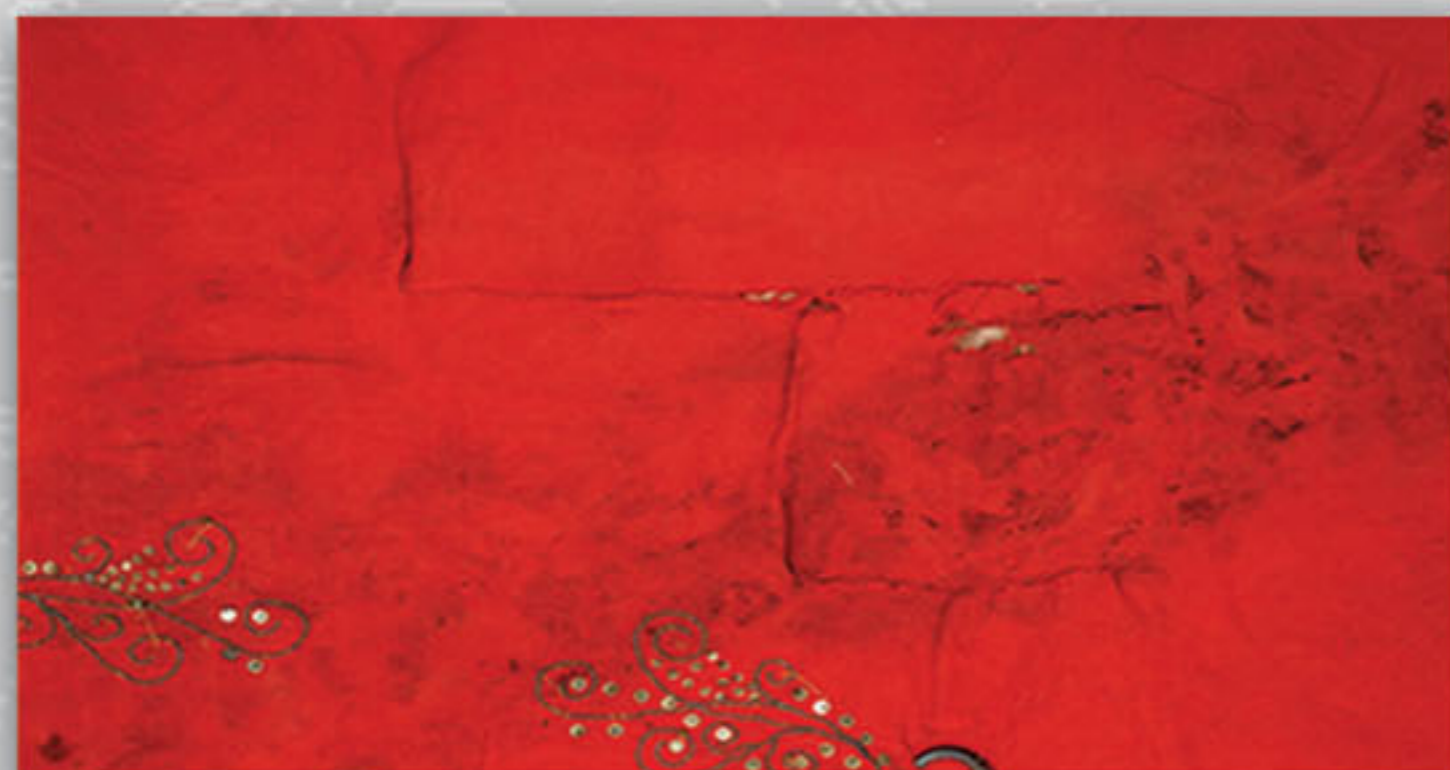
Dimenzije Zastave su: dužina 150 cm i širina 115 cm.

Kraćom stranom, Zastava je pomoću mesinganih prstenova i šipke pričvršćena za tokarzni stijeg sa ukrasnim metalnim vrškom i zakovicama. Prednja strana Zastave načinjena je od crvene rips tkanine u čijem je središtu grb sa vatrogasnim simbolima izrađen reljefnim zlatovezom, a kojega okružuje natpis s gornje strane: "Dobrovoljno vatrogasno društvo" i donje strane: "Varaždinske Toplice." Stražnja strana Zastave izrađena je od bijele rips tkanine u čijem je središtu lik Sv. Florijana izrađen slojevitim apliciranjem raznobojne svile učvršćene vezom svilenim koncem i zlatnim nitima. Ispod lika je zlatovezom ispisana vatrogasna deviza: "Pomoz Bog!", a lijevo i desno godine "1890" i "1926". Na stijegu je bila učvršćena zastavna traka od bijele rips tkanine ukrašena metalnim diskovima i resama. Zlatovezom je ispisan natpis: "Darovala Kuma gđa. Ana Prstec/ posvećen dana 25. VII. 1926."

Zatječeno stanje

Crvena rips tkanina sa prednje strane Zastave sačuvana je u cijelosti. Vidljiva su manja i veća mehanička oštećenja naročito uz vanjske rubove i u donjem desnom uglu, a protežu se sve do središnjeg dijela na kojem je vatrogasni simbol i natpis. Također su vidljive prijašnje intervencije koje su poduzete s ciljem sanacije oštećenih mjesta, a koje su posljedično uzrokovale još jaču degradaciju crvene rips tkanine upravo u tom dijelu. U donjem desnom uglu vidljivo je oštećenje tkanine izazvano nepovoljnim djelovanjem različitih fizikalno-kemijskih čimbenika. Niti srmu su mjestimično pokidane, a natpis je potamnio uslijed oksidativnog djelovanja izazvanog utjecajem atmosferilija. Na stražnjoj strani Zastave načinjene od bijele rips tkanine zatječena oštećenja u znatno su većem obimu, naročito uz vanjske rubove i na lijevoj polovici Zastave. Na prljavštinom kontaminiranu tkaninu utjecali su nepovoljni fizikalno-kemijski čimbenici iz okoline, što je posljedično uvjetovalo degradaciju svilenog tkanine, te su uslijed toga smanjena i mehanička svojstva tkanina. Na liku Sv. Florijana koji se nalazi u središnjem dijelu zastavnog polja uz oštećenja svilenog tkanine i konca u vidu flotirajućih niti i nedostajućih dijelova, najveći problem zapravo predstavlja migracija nepostojanog crvenog obojenja sa plašta Sv. Florijana na okolne pastelno obojene svilenog tkanine koje su u tom području slojevito aplicirane. Rase kojima je Zastava ukrašena po obodu, nisu u cijelosti sačuvane. Zastavna traka od bijele rips tkanine sačuvana je u cijelosti, tek su mjestimično vidljive flotirajuće niti.

Zatječena intervencija

Nedostajući dijelovi rrsa

Uklanjanje površinske prljavštine

Dekompozicija Zastave

Mehanička oštećenja osnovne tkanine

Svilena rips tkanina nakon I faze radova

Pamučna osnovna tkanina nakon I faze radova

Konzervatorsko-restauratorski postupak

Kada je riječ o tekstilnim predmetima oni su uglavnom izrađeni od raznorodnih tekstilnih materijala bilo biljnog ili životinjskog podrijetla, najčešće u više slojeva, kombiniranim tehnikama tkanja, vezanja i šivanja, a dodatno su ukrašeni i metalnim nitima. Zastava je također izrađena na ovaj način što zahtijeva multidisciplinarni pristup u konzervaciji i restauraciji, koji garantira da su zadovoljeni svi preduvjeti kako bi predmet bio sačuvan od daljnjeg propadanja, stoga briga o predmetu mora biti podijeljena između konzervatora-restauratora i imaoća umjetnika. Tijekom 2010. godine u potpunosti je provedena I Faza konzervatorsko-restauratorskih radova - preventivna zaštita. U komori za fumigaciju Restauratorskog centra Ludbreg, provedena je dezinfekcija u dezoksi atmosferi plinovitog dušika, (N₂) u vremenu od osam tjedana. Nakon toga Zastava je fotografirana, pri čemu su dokumentirane sve specifičnosti: razna zaprljanja, nedostajući dijelovi, prijašnje intervencije i sl. Izmjerene su dimenzije Zastave i uertane na Hostaphan foliju u omjeru 1:1. Potom je sa Zastave uklonjena površinska prašina i prljavština pomoću muzejskog usisavača i mreže, te je provedena dezinfekcija sa 70%-tnim etilnim alkoholom. S obzirom na složenu problematiku zbog loše kondicije obiju gornjih tkanina, te radi lakše dostupnosti svim oštećenim mjestima, licu i naličju Zastave razdvojeno je zajedno sa pripadajućim osnovnim tkaninama. Ovim postupkom omogućena je nedestruktivna metoda uzorkovanja tekstilnih vlakana u svrhu identifikacije. Laboratorijsko izvješće potvrdilo je pretpostavku da se radi o svilenim tkaninama na gornjim stranama kako lica, tako i naličja Zastave. Na kraju ove faze izrađena je grafička i pisana dokumentacija, te prijedlog konzervatorsko-restauratorskih radova II Faze, a koja bi obuhvatila kompletni konzervatorsko-restauratorski postupak, do završetka, na crvenoj svilenog rips tkanini. Početak radova je planiran u 2011. godini. Zastava se trenutačno nalazi u radionici za tekstil, Restauratorskog centra Ludbreg, u spremniku od bezkiselinskog kartona u propisanim mikroklimatskim uvjetima, do početka II faze konzervatorsko-restauratorskih radova.

Razdvajanje metalnih rrsa

Uklanjanje prijašnjih intervencija

Degradacija tkanina

Voditelj radova:
Ada Vrtulek Gerić
Radna grupa:

Maja Vrtulek, Venija Bobnjarić- Vučković, Nikolina Oštarijaš, Jovan Kliska, Tajana Piškorić

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD
Restauratorski centar Ludbreg